

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

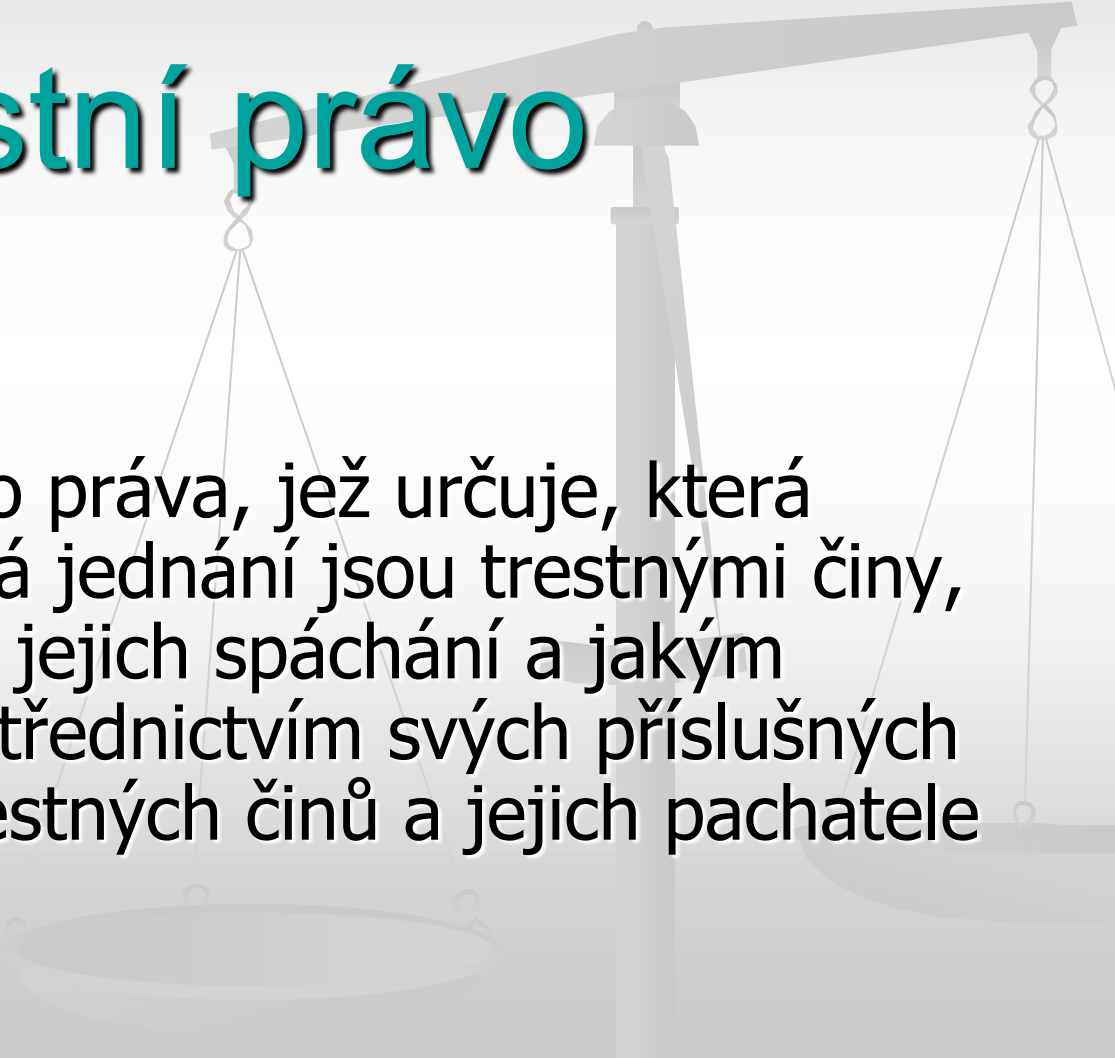
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Židek Jan.

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje

Trestní právo

je odvětví veřejného práva, jež určuje, která společensky škodlivá jednání jsou trestnými činy, jaké jsou sankce za jejich spáchání a jakým způsobem stát prostřednictvím svých příslušných orgánů spáchání trestných činů a jejich pachatele zjišťuje a trestá

Trestní právo hmotné a procesní

- **trestní právo hmotné** (materiální): vymezuje trestné činy a tresty za ně ukládané
- hlavní pramenem je trestní zákoník
- nový trestní zákoník – 40/2009 Sb. – platí od 1. 1. 2010
- starý trestní zákon – 140/1961 Sb.
- **trestní právo procesní** (formální): upravuje postup při zjišťování trestných činů, při soudním trestním řízení a při výkonu uložených trestů
- hlavním pramenem je trestní řád- 141/1961 Sb., který byl k 1. 1. 2010 novelizován

Trestní právo hmotné

Definuje:

- trestní odpovědnost
- trestní sankce
- trestné činy

zdroj: kliparty Windows

Trestní odpovědnost

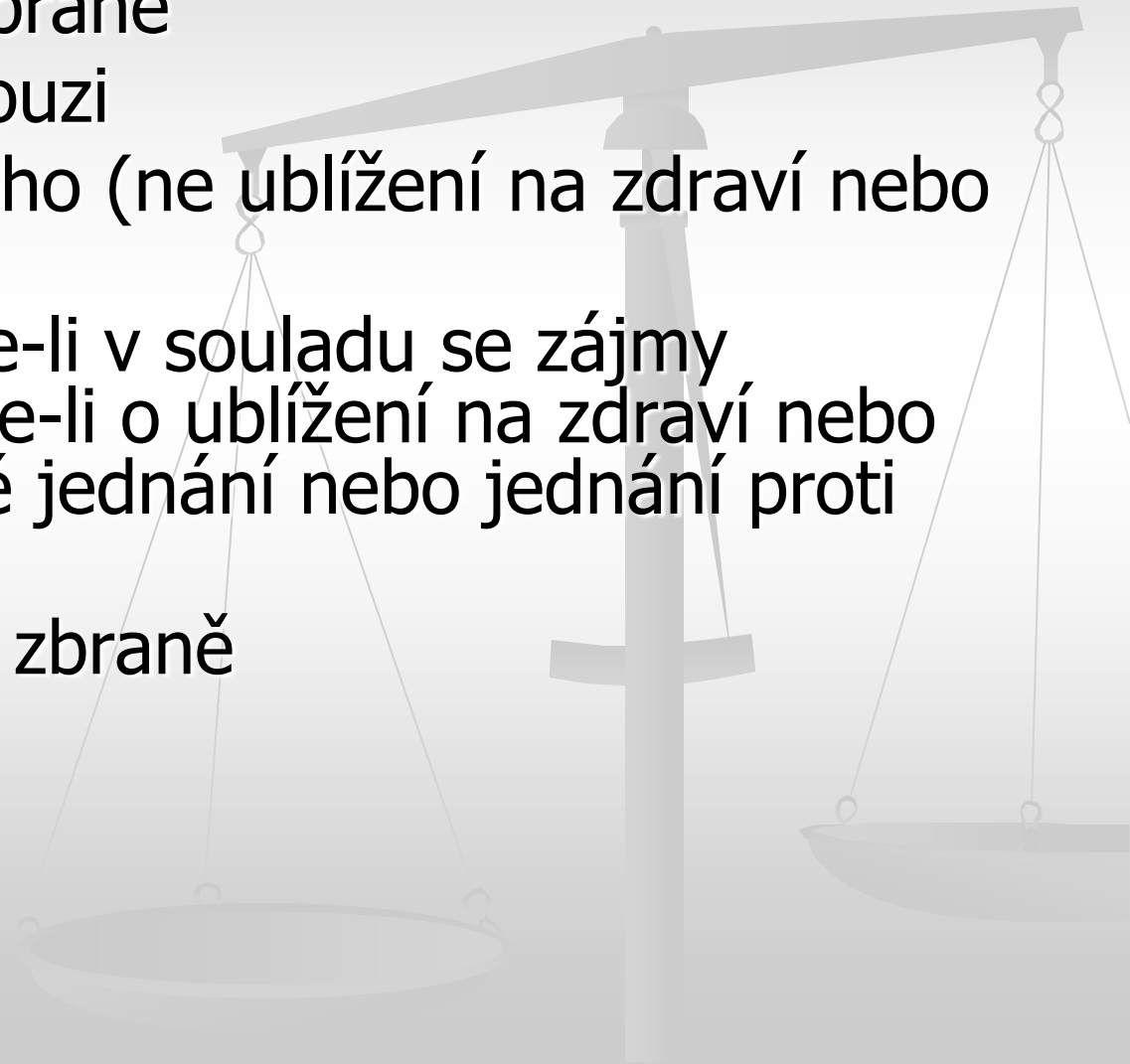
- pachatelem trestného činu může být fyzická osoba (spolupachatelé, účastníci) nebo skupina fyzických osob
- od 1. 1. 2012 mají právní odpovědnost i právnické osoby

podmínky trestní odpovědnosti:

- naplnění skutkové podstaty (je naplněna, když se s ní - s trestnými činy vyjmenovanými v trestním zákoníku - čin pachatele shoduje)
- vina - pachatelův psychický stav vzhledem ke skutečností naplňujícím skutkovou podstatu - úmysl nebo nedbalost (úmysl = záměrně spáchaný trestný čin, nedbalost vědomá = např. porušení dopravních předpisů, nevědomá - porušení předpisů, které viník neznal)

Okolnosti vylučující protiprávnost činu :

- jednání v nutné obraně
- jednání v krajní nouzi
- svolení poškozeného (ne ublížení na zdraví nebo usmrcení)
- přípustné riziko (je-li v souladu se zájmy společnosti a nejde-li o ublížení na zdraví nebo usmrcení, nelidské jednání nebo jednání proti dobrým mravům)
- oprávněné použití zbraně
- nepřičetnost
- nezletilost

Promlčecí doba

Trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež činí

- a) dvacet let, jde-li o trestný čin, za který trestní zákon dovoluje uložení výjimečného trestu, a trestný čin spáchaný při vypracování nebo při schvalování privatizačního projektu podle jiného právního předpisu
- b) patnáct let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně deset let
- c) deset let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně pět let
- d) pět let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně tři léta
- e) tři léta u ostatních trestných činů

Polehčující okolnosti

Například: Pachatel

- a) spáchal trestný čin poprvé a pod vlivem okolností na něm nezávislých
- b) spáchal trestný čin v silném rozrušení, ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností
- c) spáchal trestný čin pod tlakem závislosti nebo podřízenosti
- d) spáchal trestný čin pod vlivem hrozby nebo nátlaku
- e) spáchal trestný čin pod vlivem tíživých osobních nebo rodinných poměrů, které si sám nezpůsobil
- f) spáchal trestný čin ve věku blízkém věku mladistvých
- g) spáchal trestný čin odvraceje útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, anebo překročil meze přípustného rizika nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost

Polehčující okolnosti

- h) spáchal trestný čin v právním omylu, kterého se bylo možno vyvarovat
- i) trestným činem způsobil nižší škodu nebo jiný menší škodlivý následek
- j) přičinil se o odstranění škodlivých následků trestného činu nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu
- k) svůj trestný čin sám oznámil úřadům
- l) napomáhal při objasňování své trestné činnosti nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným
- m) přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny
- n) trestného činu upřímně litoval
- o) vedl před spácháním trestného činu řádný život

Přítěžující okolnosti

Soud jako k přítěžující okolnosti přihlédne zejména k tomu, že pachatel

a) spáchal trestný čin s rozmyslem nebo po předchozím uvážení

b) spáchal trestný čin ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky

c) spáchal trestný čin surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně, se zvláštní lstí nebo jiným obdobným způsobem

d) spáchal trestný čin využívaje něčí nouze, tísně, bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti

e) trestným činem porušil zvláštní povinnost

f) ke spáchání trestného činu zneužil svého zaměstnání, postavení nebo funkce

g) spáchal trestný čin vůči osobě podílející se na záchraně života a zdraví nebo na ochraně majetku

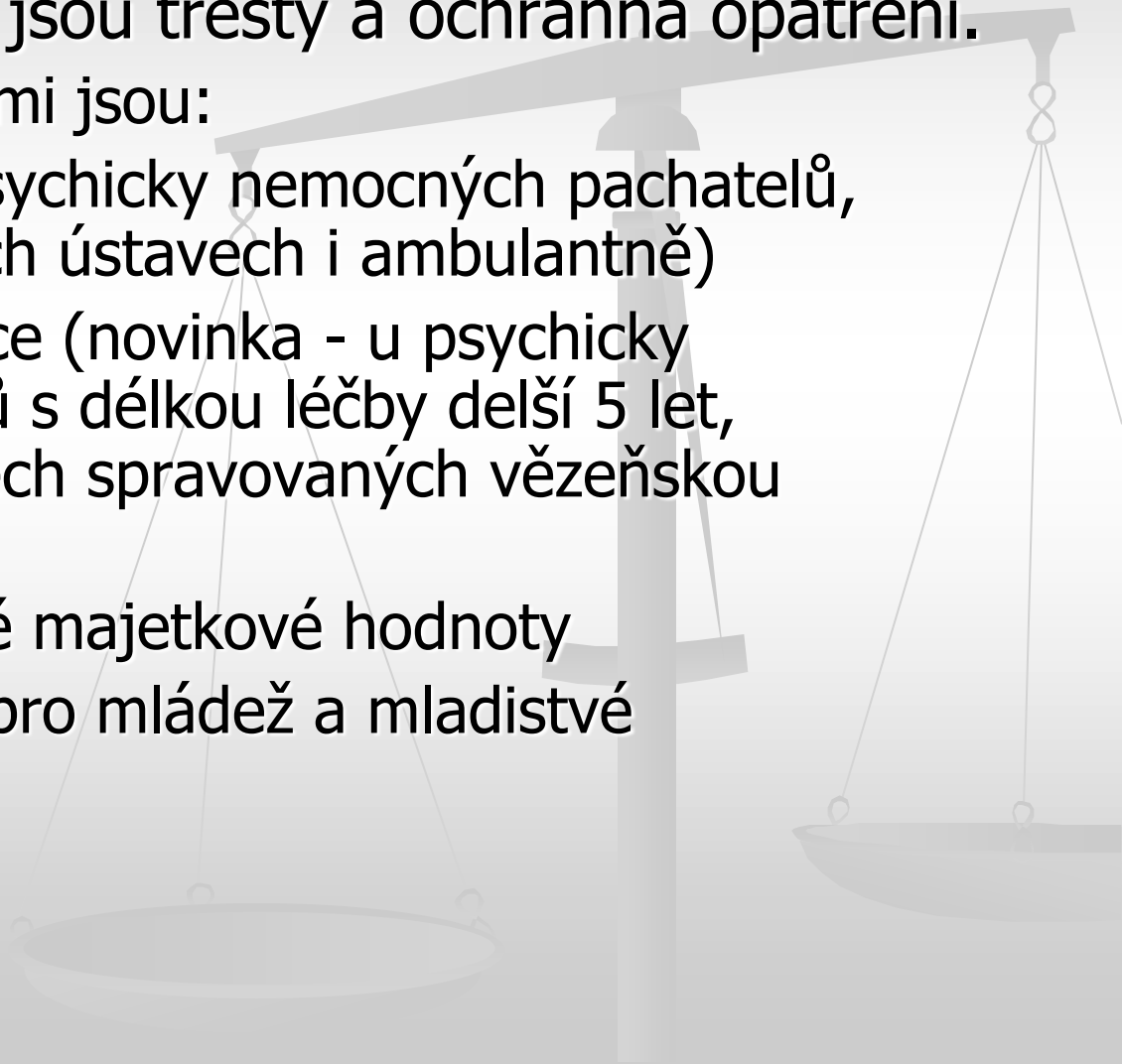
h) spáchal trestný čin ke škodě dítěte, osoby blízké, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí

Přitežující okolnosti

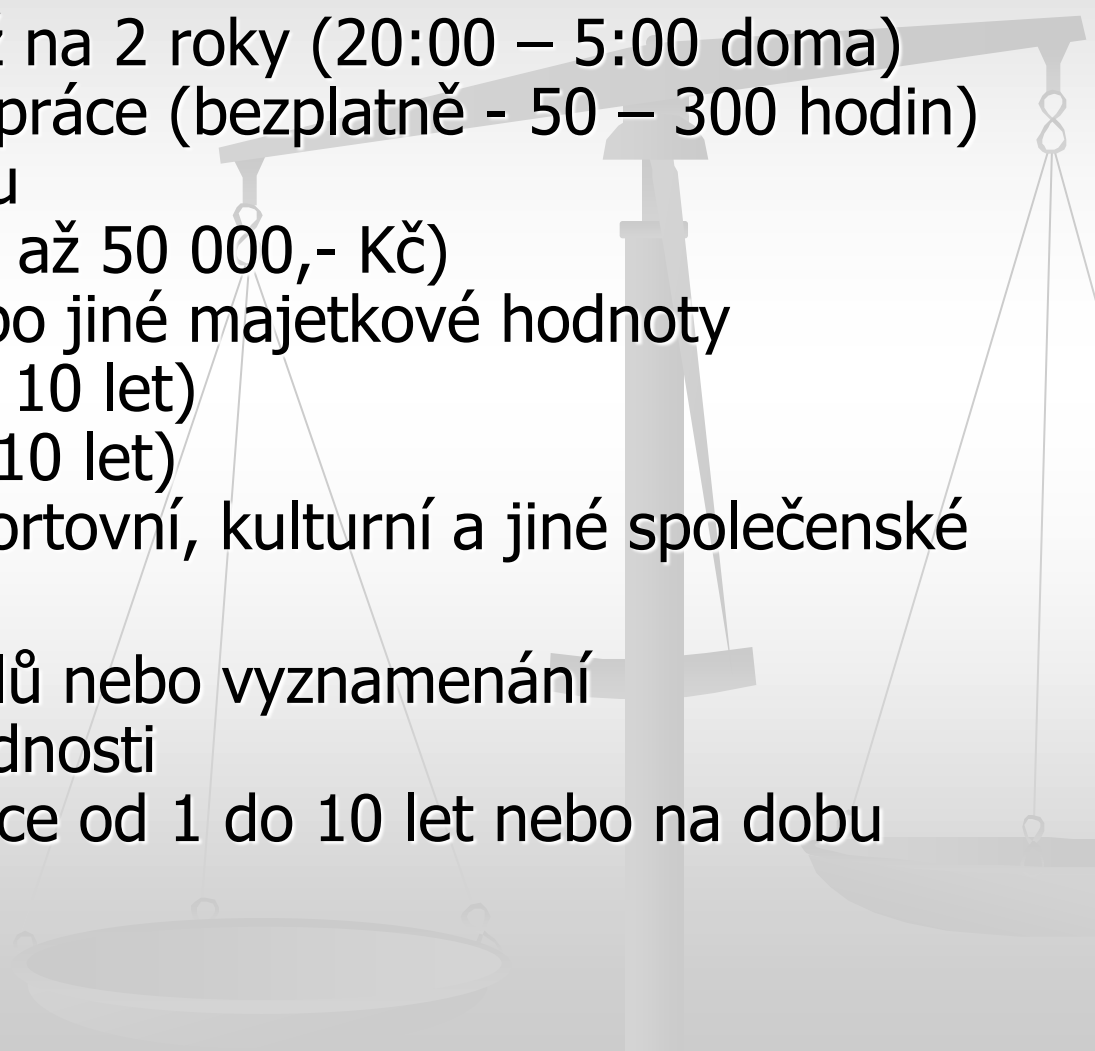
- i) svedl k činu jinak trestnému, provinění nebo trestnému činu jiného, zejména dítě mladší čtrnácti let, mladistvého nebo osobu ve věku blízkém věku mladistvých
- j) spáchal trestný čin za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace
- k) trestným činem způsobil vyšší škodu nebo jiný větší škodlivý následek
- l) trestným činem získal větší prospěch
- m) spáchal trestný čin ve větším rozsahu, na více věcech nebo více osobách anebo trestný čin páchal nebo v něm pokračoval po delší dobu
- n) spáchal více trestných činů
- o) spáchal trestný čin jako organizátor, jako člen organizované skupiny nebo člen spolčení
- p) byl již pro trestný čin odsouzen

Trestní sankce – ochranná opatření

- Trestními sankcemi jsou tresty a ochranná opatření.
- Ochrannými opatřeními jsou:
- ochranné léčení (u psychicky nemocných pachatelů, vykonává se v civilních ústavech i ambulantně)
- zabezpečovací detence (novinka - u psychicky nemocných pachatelů s délkou léčby delší 5 let, vykonává se v ústavech spravovaných vězeňskou správou)
- zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty
- ochranná výchova – pro mládež a mladistvé

§ 52 Druhy trestů

- (1) Za spáchané trestné činy může soud uložit tresty:
- a) odnětí svobody
 - b) domácí vězení – až na 2 roky (20:00 – 5:00 doma)
 - c) obecně prospěšné práce (bezplatně - 50 – 300 hodin)
 - d) propadnutí majetku
 - e) peněžitý trest (100 až 50 000,- Kč)
 - f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - g) zákaz činnosti (1 – 10 let)
 - h) zákaz pobytu (1 – 10 let)
 - i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce (až na 10 let)
 - j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání
 - k) ztrátu vojenské hodnosti
 - l) vyhoštění (pro cizince od 1 do 10 let nebo na dobu neurčitou)
-

Druhy trestů

- (2) Trestem odnětí svobody se rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak:
 - a) nepodmíněný trest odnětí svobody – nejvyšší trest vyjádřený v letech - 30
 - b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody
 - c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem
- (3) Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest - 20 – 30 let, doživotí

Dle nebezpečnosti rozlišujeme:

- Trestné činy se dělí na:
 - přečiny – nedbalostní trestné činy a trestné činy s horní hranicí odnětí svobody max. 5 let
 - zločiny – všechny ostatní trestné činy

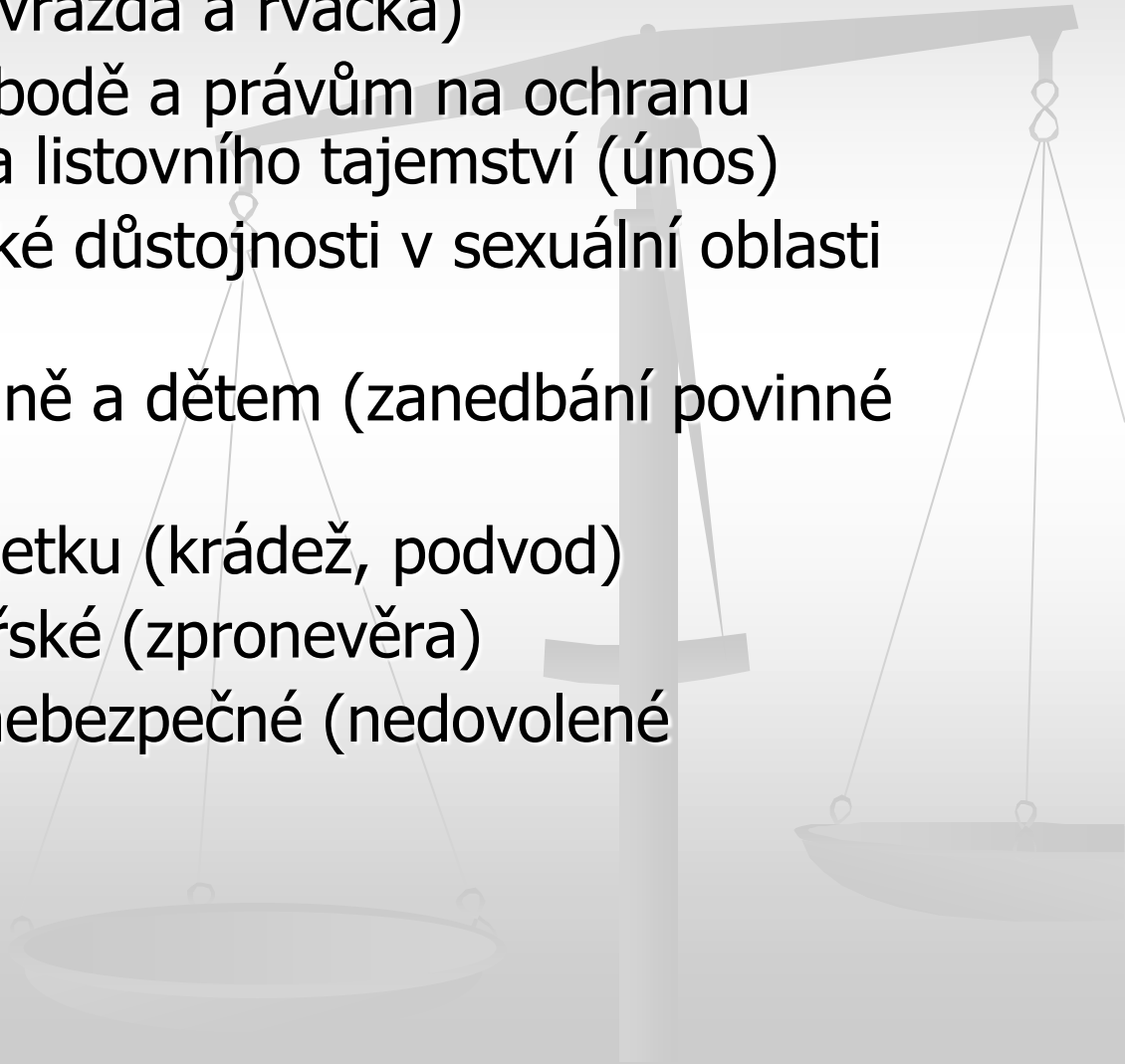
Do oblasti trestního práva nepatří:

- přestupky – řeší orgány státní správy
- správní delikty – veřejnoprávní delikty, které projednávají správní úřady

Trestné činy

(přes 300 skutkových podstat trestných činů ve 13 hlavách – v závorkách uvedeny příklady)

- proti životu a zdraví (vražda a rvačka)
- trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (únos)
- trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (znásilnění)
- trestné činy proti rodině a dětem (zanedbání povinné výživy)
- trestné činy proti majetku (krádež, podvod)
- trestné činy hospodářské (zpronevěra)
- trestné činy obecně nebezpečné (nedovolené ozbrojování)

Trestné činy

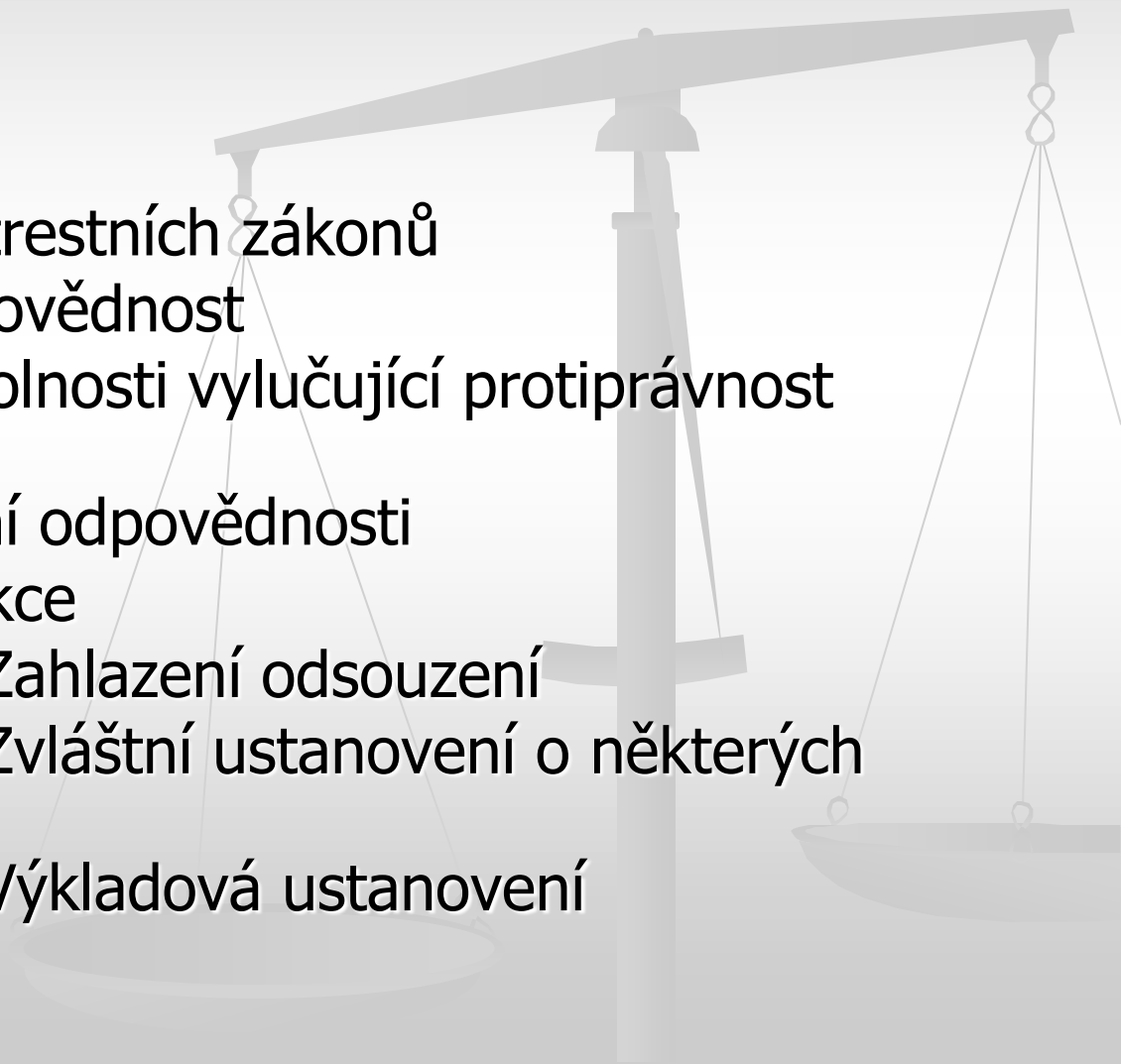
- trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci (vlastizrada, vyzvědačství)
- trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (úplatkářství)
- trestné činy proti lidskosti (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů)
- trestné činy proti branné povinnosti (nenastoupení k výkonu vojenské služby v případě ohrožení státu)
- trestné činy vojenské (neuposlechnutí rozkazu, zběhnutí)
- trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy (genocida)

Obsah trestního zákoníku – část I.

Úvod Hlavička zákona

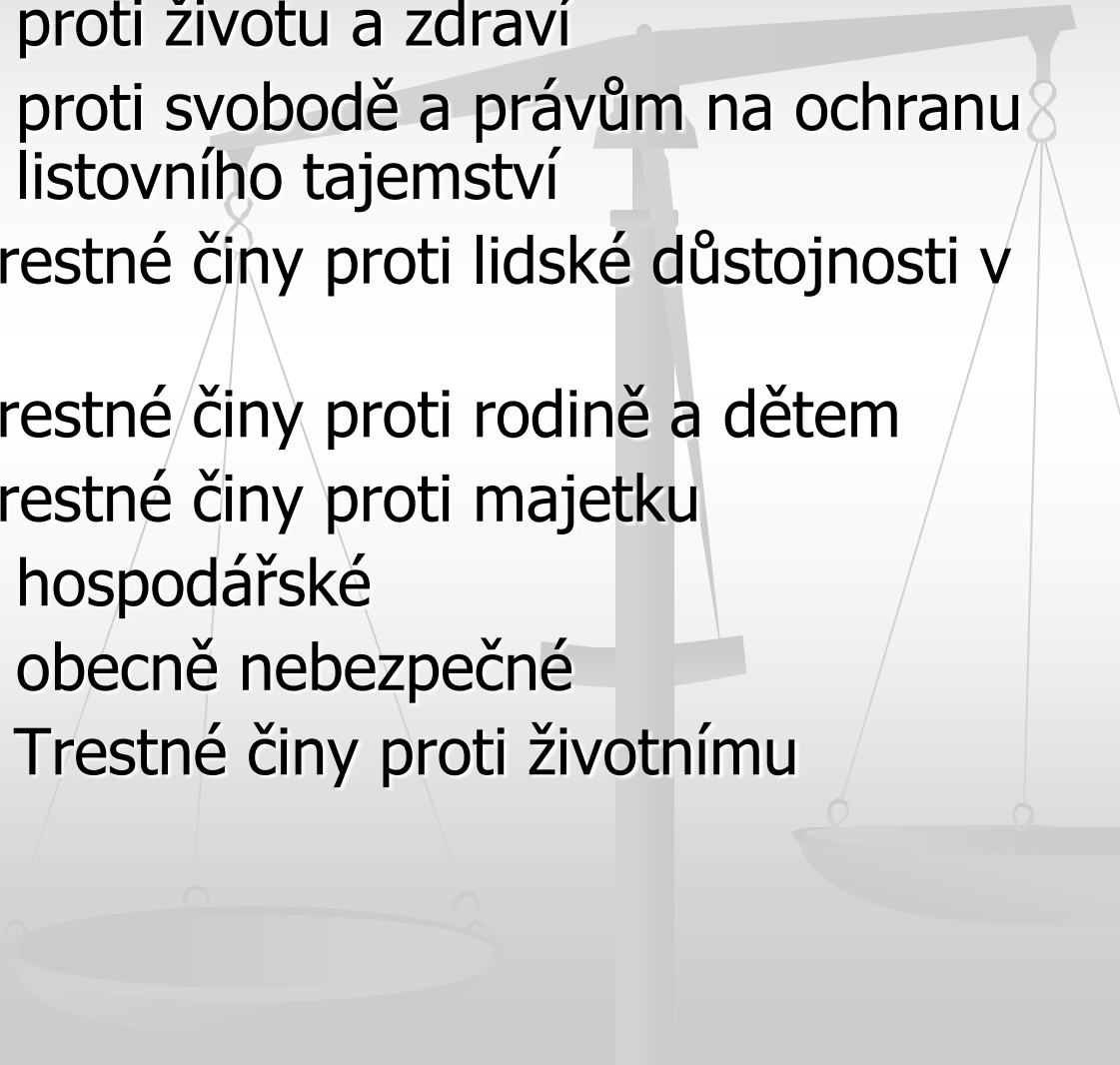
Část I. Obecná část

- Hlava 1 Působnost trestních zákonů
- Hlava 2 Trestní odpovědnost
- Hlava 3 § 28 - 32 Okolnosti vylučující protiprávnost činu
- Hlava 4 Zánik trestní odpovědnosti
- Hlava 5 Trestní sankce
- Hlava 6 § 105 - 106 Zahlazení odsouzení
- Hlava 7 § 107 - 109 Zvláštní ustanovení o některých pachatelích
- Hlava 8 § 110 - 139 Výkladová ustanovení

Obsah trestního zákoníku – část II.

Část II. Zvláštní část

- Hlava 1 Trestné činy proti životu a zdraví
 - Hlava 2 Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
 - Hlava 3 § 185 - 193 Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
 - Hlava 4 § 194 - 204 Trestné činy proti rodině a dětem
 - Hlava 5 § 205 - 232 Trestné činy proti majetku
 - Hlava 6 Trestné činy hospodářské
 - Hlava 7 Trestné činy obecně nebezpečné
 - Hlava 8 § 293 - § 308 Trestné činy proti životnímu prostředí
-

Obsah trestního zákoníku – část II. + III.

- Hlava 9 Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci
- Hlava 10 Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
- Hlava 11 § 369 - 374 Trestné činy proti branné povinnosti
- Hlava 12 Trestné činy vojenské
- Hlava 13 Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

Část III. § 419 - 421 Přejícná a závěrečná ustanovení

Domácí úkol

- Vymysli si a zapiš tři konkrétní trestné činy. Tvým úkolem je správně je zařadit dle trestního zákoníku (hlava a paragraf – nejen čísla, ale i názvy) a určit, jaká výše trestu hrozí obviněným.
- Připrav ke každému trestnému činu tři možné odpovědi jak z hlediska zařazení, tak z hlediska výše trestu. Tvoji spolužáci budou odhadovat správnou odpověď.